

OPERAČNĚ TAKTICKÁ PŘÍPRAVA

NÁVRHY NA ZMĚNY V ORGANISACI A PRÁCI ŠTÁBU ARMÁDY

Plukovník Josef Tvaroška

Ve svém krátkém článku uvedu jen velmi stručně několik návrhů

- na organizační změny velitelství armády,
- na lepší organizaci práce štábu armády a velení vojskům,
- na materiální vybavení pro práci štábu.

Hodnotíme-li organizaci, práci štábu a jeho materiální vybavení, shledáváme, že již neodpovídá soudobým podmínkám a požadavkům kladeným na velení vojskům. Je tedy nutno podrobit organizaci, způsob práce štábu a způsob velení vojskům revisi a provést některé změny, aby velení vojskům nezaostalo za vývojem nových bojových a technických prostředků.

Názory tu uvedené nejsou jen mé. Převážná jejich část je vlastně získána ze zkušeností při různých velitelsko-štabních zaměstnáních a z diskusí, které se u nás ve štábu v souvislosti s těmito problémy velmi často vedou.

Organisace štábu armády

Při všech dosavadních cvičeních, která se konala již za oboustranného použití zbraní hromadného ničení, se velmi znatelně projevuje, že nynější organisace velitelství armády plně nevyhovuje.

Bylo by proto účelné provést ve struktuře velitelství armády tyto organizační změny:

1. Ve štábu armády

- Ukazuje se nutnost mít zástupce náčelníka štábu, který by byl vyčleněn na ZVS;
- ve všech odděleních štábu (operační oddělení, oddělení průzkumu a 6. oddělení) by vyhovovalo mít zástupce náčelníků oddělení pro obsazování ZVS.

Dosavadní praxe, že na ZVS jsou vyčleňováni důstojníci, kteří pro své menší odborné schopnosti mohou být postrádáni na VS, musí se změnit. ZVS musí být od jeho zřízení obsazováno takovými funkcionáři, kteří svou způsobilostí dávají jistotu, že ZVS může kdykoli v čas potřeby převzít velení vojskům;

- v operačním oddělení by bylo třeba rozšířit skupinu operační o tři důstojníky pro plánování přesunů, organisování a řízení pořádkové služby u armády.

V soudobých operacích se bojová činnost vojsk skládá převážně z přesunů. Je proto nutné mít v operační skupině nejméně tři důstojníky, kteří se budou specialisovat na plánování a řízení všech druhů přesunů, tj. po vlastní ose, po železnici a vzduchem.

2. U druhů vojsk

- U všech druhů vojsk obdobně jako u oddělení štábu by bylo účelné mít zástupce velitelů (náčelníků) druhů vojsk;

— u velitelství dělostřelectva zdá se výhodné zrušit zástupce velitele dělostřelectva pro protiletadlové dělostřelectvo a mít zástupce velitele dělostřelectva s určením pro ZVS. Dále by bylo výhodné vyjmout z podřízenosti velitele dělostřelectva skupinu protiletadlového dělostřelectva;

- zreorganisovat u armády oddělení PVO přidělením mu skupiny protiletadlového dělostřelectva. Tím by se stalo, že oddělení PVO bude velet prostředkům PVO i protiletadlového dělostřelectva;

— vytvořit oddělení zbraní hromadného ničení a podřídit je přímo veliteli armády. Toto oddělení by mohlo být organisováno takto:

- 1 důstojník s vševojskovým vzděláním,
- 1 důstojník s vysokoškolským vzděláním jaderné fyziky,
- 1 důstojník dělostřelectva.

Zárodkem tohoto budoucího oddělení může být skupina u operačního oddělení, v které může být jen důstojník vševojskový a důstojník s vysokoškolským vzděláním jaderné fyziky.

Oddělení zbraní hromadného ničení by se mělo zabývat jen otázkami plánování a využití vlastních atomových zbraní v boji a operaci.

Ochranu vlastních vojsk proti zbraním hromadného ničení jeví se účelným ponechat u chemického vojska.

Domnívám se, že dnes, kdy základem všeho rozhodování velitele armády je zámysl pro použití zbraní hromadného ničení, je nutné, aby velitel armády měl přímo podřízen svůj orgán, který se řešením otázek zbraní hromadného ničení bude zabývat.

Otázka použití zbraní hromadného ničení je v současné době tak závažná, že k jejímu řešení je nutno mít u armády samostatné oddělení přímo podřízené veliteli armády. Dříve nebo později k tomu dojít musí.

Bude snad dokonce správné uvažovat o zřízení druhu vojska zbraní hromadného ničení, které jednou bude svým významem na prvním místě mezi druhy vojsk.

3. U velitelství týlu

Dosavadní složení a početní obsazení týlu již neodpovídá úkolům, které týl v soudobých podmínkách v přípravě a vedení operací má plnit.

Na základě dosud získaných zkušeností jeví se účelným i u velitelství týlu a uvnitř štábu týlu provést zásadní organizační změny.

Bylo by účelné organisovat týl takto:

V čele týlu mít zástupce velitele armády pro týl — náčelníka týlu a podřídit mu:

- a) ZVP s PO týlu;
- b) štáb týlu v čele s náčelníkem štábu týlu a podřídit mu
 - operační oddělení,
 - dopravní oddělení,
 - materiální oddělení a
 - organizační oddělení;
- c) zástupce náčelníka týlu pro technické věci a podřídit mu technickou správu
 - s tankovým technickým oddělením,
 - s automobilním a traktorovým oddělením,
 - oddělením pro zásobování PHM a
 - dílnsko-opravářským oddělením;
- d) zástupce náčelníka týlu pro intendantní věci a podřídit mu
 - proviantní oddělení,
 - intendantní oddělení,
 - finanční oddělení,
 - ubytovací oddělení a
 - kořistní oddělení;
- e) zástupce náčelníka týlu pro zdravotní věci a podřídit mu
 - zdravotnické oddělení a
 - skupinu veterinární služby;
- f) železniční službu;
- g) železniční službu;
- h) inspekce.

Změny u velitelství armády tu navrhované jsou zásadní. Je přirozené, že si tyto zásadní změny vynutí revisi a pak organizační úpravy uvnitř jednotlivých oddělení, druhů vojsk a týlu. Zdůrazňuji, že jsou to návrhy, které mají přispět k podstatnému zlepšení práce velitelství armády a tím i k účelnějšímu a živějšímu velení vojskům jak v přípravě, tak i v průběhu operace.

Podle tohoto návrhu složení týlu by se ulehčila práce velitele armády zmenšením počtu oddělení, která dosud podléhají přímo veliteli armády, jako oddělení tankové výzbroje, automobilní a traktorové oddělení, ubytovací a finanční oddělení. Zároveň by se tím zjednodušila a i zlepšila součinnost těchto oddělení se štábem armády, neboť součinnost by byla prováděna prostřednictvím jen jednoho orgánu týlu.

Navrhované změny si nevyžadají zvýšení počtů velitelství armády, nýbrž naopak možno podle nich snížit celkový počet, zejména u velitelství týlu, a to asi o 25 osob.

Organisace práce štábu a velení vojskům

Je známo, že se nám staré, zaběhané formy práce štábu v současných podmínkách již neosvědčují. Přesto však se jich neradi zřikáme a jen velmi pomalu hledáme nové a účinnější formy organisace a řízení práce a hlavně živějšího velení vojskům.

Nedávno jsme provedli u nás štábní výcvik jako přípravu na štábní operační cvičení, kde náš štáb cvičil ve funkci štábu cvičné armády. Cílem komplexního štábního nácviku bylo sladit nejen novými příslušníky doplněná oddělení, ale zejména celý štáb a vyzkoušet si dva způsoby přípravy a vydání rozhodnutí velitele armády, zpracování hlavních dokumentů a hlavně rychlé vydávání předběžných a bojových nařízení.

První způsob

Velitel armády dostal směrnice velitele frontu pro přesun a soustředění armády v novém prostoru soustředění.

Komplexní štábní nácvik byl zahájen operační orientací. Poté vydal velitel armády pokyny ke zpracovávání podkladů pro své rozhodování. Pak vyslechl informační zprávy, vydal rozhodnutí a pokyny pro rozvinutí práce štábu. Štáb zpracoval dokumentaci, předběžná a bojová nařízení vojskům.

Tímto způsobem byla bojová nařízení zpracována a odeslána svazkům a armádním útvarům (koncovým rozhodčím) za 9 hodin po přijetí směrnic velitele frontu.

Druhý způsob

Velitel armády nebyl spokojen s tím, že štáb byl schopen vydat bojová nařízení až za 9 hodin, a proto při řešení dalšího úkolu — provedení frontového protiúderu — volil jinou formu přípravy, rozhodování a doručení bojových nařízení vojskům.

Velitel armády hned po přijetí směrnic velitele frontu seznámil hlavní funkcionáře armády s novým úkolem a s posilovými prostředky.

Kromě vyhlášení své hrubé myšlenky řešení uložil náčelníkům oddělení a velitelům druhů vojsk a tylu, aby byli připraveni za 45 minut upřesnit mu některé otázky k jeho rozhodování.

Pak velitel armády se svým zástupcem, náčelníkem štábu a náčelníkem operačního oddělení společně připravovali rozhodnutí velitele armády.

Z náčelníků a velitelů druhů vojsk si velitel armády přibíral jen ty, s kterými potřeboval si některé otázky upřesnit. Rozhovor s jedním náčelníkem netrval déle než 4 až 6 minut.

Práci při přípravě rozhodnutí měli tito hlavní funkcionáři organisováni takto:

- Velitel armády si s náčelníky (veliteli druhů vojsk) upřesňoval dotazem nejasné otázky a provedl rozdělení armádních a posilových prostředků.
- Zástupce velitele zapisoval řešení velitele do knihy rozkazů.
- Náčelník štábu nařizoval oddělením a druhům vojsk, jaká předběžná nařízení nutno ihned vydávat vojskům.
- Náčelník operačního oddělení připravoval mapu pro vydání rozhodnutí.

Velitel armády pak podle připravené mapy, na které sám spolupracoval, vydával za 1 hodinu 45 minut po přijetí směrnic velitele frontu své rozhodnutí.

K vydání rozhodnutí byli přizváni styční důstojníci a zapisovali si je do mapy (každý jen pro svůj svazek).

Tímto způsobem byli styční důstojníci za 3 hodiny po přijetí směrnic velitele frontu připraveni k výjezdu k vojskům. Zkrátí se tak čas na přípravu, vydání rozhodnutí a bojových nařízení vojskům z 9 hodin na 3 hodiny.

Další výhodou tohoto způsobu je, že hned po vydání rozhodnutí mohou nejméně dva funkcionáři (např. velitel a zástupce velitele) vyjet k těm svazkům, které budou plnit hlavní úkoly v armádní operaci, a tam mohou vydat bojová nařízení a prosazovat zámýsl velitele, který z přímé přípravy rozhodnutí dokonale zajišťují.

Praktikování tohoto způsobu velení vyžaduje dokonale připravených a způsobilých styčných důstojníků, kteří po návratu od svazků musí být s to hlásit veliteli armády, jak velitelé svazků úkol pochopili, jak jej budou plnit, zda to odpovídá zámýslu velitele armády nebo zda je nutné, aby je velitel armády usměrnil. Takové styčné důstojníky zatím vycvičeny nemáme ani jsme jejich výcviku dosud nevěnovali dostatečnou pozornost. Domnívám se, že tuto formu práce štábu, dokud nenajdeme ještě lepší, můžeme procvičovat. Je sice pro hlavní funkcionáře náročnější, neboť nedostávají podrobné pokyny, co mají k rozhodování připravit, ale musí být schopni hlásit veliteli armády vše, co ho zajímá. Tento způsob podstatně zkracuje čas a to je z hlediska velení vojskům hlavní.

Ještě se krátce zmíním o doručení rozkazů k vojskům.

Při komplexním štábním nácviku jsme dospěli jednoznačně k závěru, že za současné situace můžeme po pojitkách při zachovávání všech zásad utajeného velení vydávat rozkazy svazkům a armádním útvarům jen pomocí předem domluvených signálních tabulek.

Chceme-li nařízení kódovat nebo šifrovat, můžeme tak činit jen tehdy, když plnění úkolů nenásleduje ihned. Např. pro zašifrování, odeslání a rozluštění nařízení o 10 řádcích musíme počítat, že jej adresát přijme teprve za 4 až 5 hodin. V tom případě i za nepříznivých dislokačních poměrů, jaké máme u nás, bude rozkaz svazkům doručen dříve stýčným důstojníkem (autem nebo letadlem).

Z toho, co bylo uvedeno, je nutno udělat závěr, že štáb musí důkladně promyslet, jakým způsobem rozkazy doručovat vykonavatelům.

Velení vojskům

Na stupni armády je nutno vytvářet tyto prvky velení:

a) v přípravném období:

VS, ZVS, TVS a ZTVS s dosavadním obsazením a funkčními povinnostmi. To znamená, že hlavním místem velení bude VS, a proto bude obsazováno hlavními funkcionáři velitelství armády a asi $\frac{2}{3}$ důstojníků jednotlivých oddělení a druhů vojsk.

ZVS bude obsazeno zástupcem velitele armády a asi $\frac{1}{3}$ důstojníků jednotlivých oddělení a druhů vojsk. ZVS bude v přípravném období využíváno podle rozhodnutí velitele armády k provádění dílčích úkolů, např. k rekognoskaci přesunových os, k organizaci součinnosti na pomocném směru, ke kontrole maskování apod. Jeho hlavním úkolem však i v přípravném období bude být připraveno převzít velení vojskům při vyřazení VS. Proto je nutné hned s jeho zřízením obsazovat je tak, aby tuto funkci mohlo plnit. Kromě zástupce velitele armády by tam měl být zástupce náčelníka štábu, zástupci náčelníků oddělení a druhů vojsk s potřebným počtem důstojníků.

TVS a ZTVS bude obsazováno a bude plnit podobné úkoly jako VS a ZVS.

b) Za přesunů:

V době, kdy se vojska přesunují, může velitel armády dostat směrnice velitele fronty pro nový úkol. Bude proto nutné, aby se velitel armády a celé VS co nejrychleji přemístili dopředu a tam aby se plánovala nová operace.

V takovém případě se pro velení vojskům za přesunu jeví účelným vytvářet skupinu v tomto složení:

- zástupce velitele armády;
- zástupce náčelníka operačního oddělení se skupinou pro plánování a řízení přesunů v počtu 3 až 4 důstojníků;
- z každého oddělení a druhu vojska po 1 až 3 důstojnících, kteří spolupracovali s operačním oddělením na plánu přesunu.

Velení vojskům touto skupinou se může uskutečňovat dvojím způsobem, a to:

- celá skupina řídí přesuny z jednoho místa, zpravidla z dosavadního VS nebo ZVS. Bude to při kratších přesunech, nebo
- skupina se rozdělí na dvě části, při čemž jedna část řídí přesuny z dosavadního VS nebo ZVS až po určitou význačnou čáru v terénu (bude to obvykle některá regulační čára) podle kvality spojení a pak další řízení odevzdá druhé části skupiny, která se za tím účelem předem přesunula např. do prostoru denních odpočinků nebo do vzdáleného výchozího prostoru.

Při vyvádění vojsk ze vzdáleného výchozího prostoru může být praxe velení vojskům obdobná s tím, že na čáře rozčleňování do praporních proudů velení převezme velitel armády z předem etablovaného VS armády.

c) Při vedení operace:

VS při vedení operace bude účelné obsazovat velitelem, náčelníkem štábu, náčelníky oddělení, veliteli (náčelníky) druhů vojsk s nejnětějším počtem důstojníků. VS pak může být umístováno u armády ve vzdálenosti 7 až 10 km za vojsky.

VS se takto stane pohyblivějším a pružnějším bude velet vojskům.

Zbytek důstojníků z VS při vedení operace může přejít na ZVS. Tímto řešením ZVS nebude zanedbávaným přívěskem VS, přestane být registrátorem prošlých událostí na frontě a za vedení operace bude plnit úkoly dosavadního VS, to znamená: řídit zálohy a druhé sledy, vydávat bojová nařízení podle rozhodnutí velitele armády, přijímat a předkládat hlášení, informovat sousedy atd.

Třeba zdůraznit, že VS i za tohoto řešení zůstává i za vedení operace hlavním velitelským stanovištěm. Jeho význam je v tomto případě vyjádřen obsazením hlavními funkcionáři, a ne tedy počtem důstojníků.

TVS a ZTVS mohou zůstat jako v přípravném období.

Materiální vybavení pro práci štábu

Rovněž materiální vybavení orgánů velení armády zaostalo za vývojem soudobé techniky.

Je nutno, aby jednotlivé prvky velení byly vysoce pohyblivé a způsobilé nejen z místa, ale i za přesunu velet vojskům. Dosavadní zkušenosti ze cvičení nám potvrzují, že tomu tak není.

Proto navrhuji přistoupit k vybavení štábu těmito prostředky:

a) Pro spojení

- všechna velitelská stanoviště vybavit vnitřním bezdrátovým dispečerským zařízením namontovaným do štábních vozů hlavních funkcionářů;
- všechna velitelská stanoviště vybavit fototelegrafickými přístroji a magnetofony;
- každou dálkopisnou stanicí a telefonní stanice určené pro dálkové hovory vybavit šifrovacími přístroji.

b) Pro práci štábu

U našeho štábu jsme si vědomi toho, že se pro práci štábu štábní autobusy pro malý prostor na stupni armády plně neosvědčují. Dokud však nenajdeme účelnější řešení, je nutno i nadále používat těchto štábních autobusů s připojováním bočních stanů po jedné nebo obou stranách. Zmenší se tím počet vozidel a současně i počet pomocného personálu. Boční stany mohou být vezeny ve štábním voze a jejich instalaci může provádět osádka vozidla za pomoci spojek z oddělení.

Při plánování počtů štábních autobusů je třeba vycházet z těchto předpokladů:

- pro 8 důstojníků s jedním štábním autobusem;
- co nejvíce využívat bočních stanů;
- mít současně vybaveny všechny prvky velení.

Pro velení vojskům za vedení boje a operace vybavit hlavní funkcionáře na VS armády obrněnými transportéry. Je nutné počítat je pro tyto funkcionáře: velitele, náčelníka štábu, náčelníka operačního oddělení, náčelníka průzkumného oddělení, chemického a železničního náčelníka, velitele dělostřelectva a 1 až 2 transportéry mít pro potřeby ZVS.

Celkem u armády mít 8 až 10 transportérů vybavených pojítky.

Závěr

Uvedl jsem jen velmi povšechně několik návrhů na organizační změny velitelství armády, na lepší organizaci práce štábu armády a velení vojskům a na materiální vybavení pro práci štábu, které vychází především

- z požadavků kladených na velení vojskům v soudobém boji a operaci;
- z dosavadních možností armády a
- z hlediska nynějšího a perspektivního rozvoje techniky.

Jsem si vědomi toho, že s některými mými návrhy nebudou všichni čtenáři souhlasit. To bych však jen vítal, a to proto, že podněcená diskuse osvětlí, zda je možno brát je v úvahu nebo je zamítnout. Byl bych rád, kdyby k mému článku zaujali stanovisko především ti funkcionáři, kteří se řešením nadhrozených problémů zabývají, a zejména ti, kteří mají ještě lepší návrhy. Potom můj článek může splnit účel, kterého jsem jeho psaním chtěl dosáhnout.